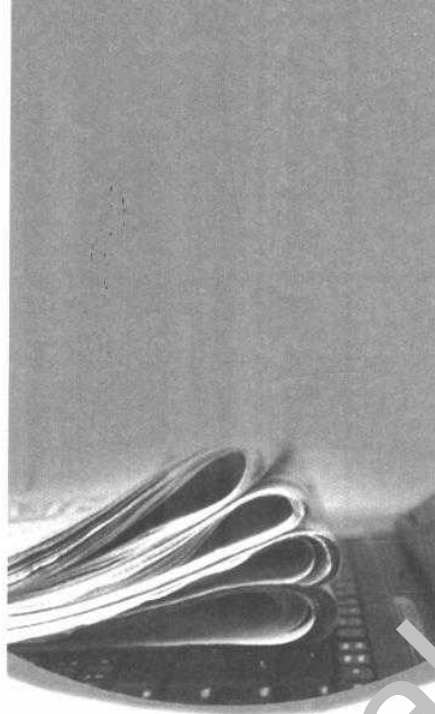

دانشنامه روزنامه نگاران استان اصفهان

از آغاز تا انقلاب اسلامی

دکتر عبدالمهدی رجایی

دکتر معصومه گودرزی

فهرست مطالب

۱۷	مقدمه
۲۱	مقدمه مولف
۲۳	نیم نگاهی به تاریخچه مطبوعات اصفهان
۲۴	دور بسته استبداد - هرج و مرج
۳۱	دردسرهای روزنامه نگاری در شهرستان ها
۳۳	تشکل های مطبوعاتی
۳۴	کارهای انجام شده

روزنامه نگاران

۴۳	آبکاریان، موسی
۴۳	■ مجله انارماگیر (رفیق)
۴۳	احتشامی، هدایت الله
۴۳	■ روزنامه شریعت انسانی
۴۴	ادیب خراسانی، محمد تقی
۴۵	■ روزنامه صبح امید
۴۷	ادیب فرهمند
۴۸	■ آثار ادیب
۴۸	■ مجله تحفه الادباء
۵۰	■ گیتی
۵۰	■ روزنامه گیتی نما
۵۱	اصفهانی، محمد صادق
۵۱	■ زاینده رود
۵۲	اعتلاءالدوله، حسین
۵۲	■ روزنامه اصفهان
۵۳	■ روزنامه نقش جهان
۵۴	افشار، میرزا محمود
۵۶	الفت، محمد باقر
۵۸	■ مجله آفتاب
۶۰	امام، عنایت الله
۶۰	■ روزنامه پهلوان ایران
۶۱	امامی، محمد
۶۱	■ روزنامه هلال اصفهان
۶۱	امیری، حسین
۶۲	■ روزنامه رهبر و رزשکاران

۶۳	 امینی، امیرقلی
۶۴	 روزنامه اخگر
۶۷	 روزنامه اصفهان
۷۰	 آثار علمی امینی
۷۱	 فرهنگ عوام
۷۱	 ترجمه
۷۳	 انصاری، ربیع (بهار)
۷۴	 روزنامه کیوان
۷۶	 انواری، احمد
۷۷	 روزنامه پرخاش
۷۹	 خواندن های نو
۸۰	 اورژند، حسن قلی
۸۰	 روزنامه بل
۸۱	 اوستا، رحیم
۸۱	 روزنامه اوستا
۸۲	 اولیاء، محمدعلی
۸۲	 روزنامه اولیای اصفهان
۸۳	 ایران تاز، مهدی
۸۴	 شریه تأثر اصفهان
۸۴	 ایزدگشسب، اسدالله
۸۷	 مجله عنقا
۸۸	 باغ بهادرانی، میرزا اسدالله
۸۹	 روزنامه نهضت اسلام
۸۹	 باگرات وارتایت وارتازاریان
۹۰	 روزنامه نرجوقایی لرابر
۹۰	 برخوردار، یدالله
۹۱	 بزرگزاد، شکرالله
۹۱	 روزنامه پاداش
۹۲	 روزنامه صدای وطن
۹۴	 بهادران، حبیب الله
۹۵	 روزنامه گوهر مراد
۹۶	 پاکدامن، اسدالله
۹۶	 پایداری، محمد
۹۶	 روزنامه داد اصفهان

۹۷	 پروانه، محمدعلی
۹۷	 روزنامه شمع حقیقت
۹۹	 یژند، غلامعلی
۹۹	 روزنامه یژند
۹۹	 تاکی، حیدر
۹۹	 روزنامه ورزش و دانش
۱۰۰	 تقوی، جلال الدین
۱۰۰	 روزنامه شهرضا
۱۰۲	 تویسرکانی، آقا مسیح
۱۰۳	 روزنامه ناقور
۱۰۵	 تویسرکانی، محمد باقر
۱۰۵	 روزنامه عرش
۱۰۶	 تیموری، کریم
۱۰۶	 روزنامه دنبال فردا
۱۰۷	 جابری انصاری، میر حسن خان
۱۰۸	 آثار و تالیفات
۱۰۸	 روزنامه گنجینه الانتصار
۱۰۹	 روزنامه اسرار الانتصار
۱۰۹	 تالیفات
۱۰۹	 تاریخ نصف جهان و همه جهان
۱۱۱	 تاریخ اصفهان و ری و همه جهان
۱۱۱	 آگهی شهن از کار جهان
۱۱۲	 جعفرزاده، محمدتقی
۱۱۲	 روزنامه تگرگ
۱۱۲	 جعفری، اسدالله
۱۱۳	 روزنامه بامداد
۱۱۴	 جلال‌زاده، مرتضی
۱۱۴	 روزنامه نجات کاشان
۱۱۵	 جلائی، میرزا حسین خان
۱۱۶	 جناب، سید علی
۱۱۸	 روزنامه الجناب
۱۱۹	 تالیفات
۱۱۹	 الاصفهان
۱۲۰	 رجال و مشاهیر اصفهان

۱۲۰	فرهنگ مردم اصفهان
۱۲۱	آثار و ابنیه تاریخی اصفهان
۱۲۲	جناب پور، جمال
۱۲۲	جهانمردی، عبدالرسول
۱۲۳	■ روزنامه ندای هژیر
۱۲۳	جهانی، ابراهیم
۱۲۴	■ روزنامه آزادی
۱۲۴	حسام، سید ابوالقاسم
۱۲۴	■ روزنامه شفق کاشان
۱۲۵	حسامی، کمال
۱۲۶	■ روزنامه بیکار اصفهان
۱۲۷	حسن زاده، برت کیلانی، محمد رضا
۱۲۷	■ روزنامه حقیقت
۱۲۸	حسینی کاشان، فرید الله
۱۲۸	■ روزنامه ثریا
۱۲۹	حکمت، حسین
۱۲۹	■ روزنامه فریاد حکمت
۱۳۰	حکیم باشی، میرزا تقی خان
۱۳۲	■ روزنامه فرهنگ اصفهان
۱۳۸	خدایی، عبدالوهاب
۱۳۸	■ روزنامه خدایی
۱۳۹	خراسانی، میرزا علی جهاد اکبر
۱۴۱	■ روزنامه جهاد اکبر
۱۴۳	خلدی نسب، میر سید علی
۱۴۴	■ روزنامه خلد برین
۱۴۵	خوانساری، عبدالحسین (معین الاسلام)
۱۴۶	■ روزنامه زاینده رود
۱۴۹	داعی الاسلام، سید محمدعلی
۱۵۱	■ مجله الاسلام
۱۵۲	■ مجله دعوه الاسلام
۱۵۳	■ فرهنگ نظام
۱۵۴	دانش خوراسگانی، محمد علی
۱۵۵	■ روزنامه دانش اصفهان
۱۵۷	دانشور علوی، لطف الله

۱۵۸	روزنامه شاهکار نو
۱۵۹	دولت آبادی، صدیقه
۱۶۰	روزنامه زبان زنان
۱۶۴	دهاقانی، ناصر
۱۶۴	روزنامه اسلام در شرق
۱۶۵	دهکردی، سید احمد نوربخش
۱۶۶	دهکردی، عباس خان (شیدا)
۱۶۷	روزنامه بلدیة اصفهان
۱۶۸	مجله دانشکده
۱۶۸	هفته نامه آتش
۱۶۹	راوندی، مرتضی
۱۷۰	آثار راوندی
۱۷۰	روزنامه آهنگر
۱۷۲	راه نجات، ابراهیم
۱۷۴	روزنامه راه نجات
۱۷۶	رضایی، ابوالقاسم
۱۷۶	روزنامه بهبود
۱۷۷	رضوی، سید فخرالدین
۱۷۸	روحبخش، عبدالحسین
۱۷۹	روزنامه ندای روحبخش
۱۷۹	روشن ضمیر، مهدی
۱۷۹	روزنامه پیک اصفهان
۱۸۰	رهنما، اسماعیل
۱۸۰	روزنامه قیام زحمتکشان
۱۸۱	سپنتا، عبدالحسین
۱۸۲	تالیفات سپنتا
۱۸۲	روزنامه دورنمای ایران
۱۸۳	روزنامه سپنتا
۱۸۵	دیگر آثار سپنتا
۱۸۵	سراجی، حسین
۱۸۶	روزنامه پستان
۱۸۶	سروش، نصرالله
۱۸۷	سیف پور فاطمی، نصرالله
۱۸۸	مجله باختر

۱۸۹	روزنامه باختر
۱۹۲	تالیفات نصرالله سیف پور فاطمی
۱۹۲	آیینۀ عبرت
۱۹۲	گزند روزگار
۱۹۳	شرح حال لسان الغیب شمس الدین محمد حافظ شیرازی
۱۹۳	شعاعی، اسدالله
۱۹۳	روزنامه امید و آرزو
۱۹۴	شفائی، حسن
۱۹۴	روزنامه قلم ما
۱۹۵	شکوه، حسین
۱۹۶	روزنامه شکوه شهرضا
۱۹۷	شیرنشان، مصطفی
۱۹۷	روزنامه شیرنشان
۱۹۹	شیروانی، ابوالباب
۲۰۱	روزنامه میهن
۲۰۳	شیروانی، حسین
۲۰۳	روزنامه فردای پیروز
۲۰۴	شیروانی، سعید
۲۰۴	صالحی، رضا
۲۰۵	روزنامه صدای لنجان
۲۰۶	صانعی، محمد
۲۰۶	روزنامه نیروی ایران
۲۰۷	صحت، حسین
۲۰۷	مجله صحت
۲۰۹	روزنامه صحت
۲۰۹	صدر جبل عاملی، سید سراج الدین
۲۱۰	روزنامه انجمن مقدس ملی اصفهان (انجمن اصفهان)
۲۱۳	صدرهاشمی، محمد
۲۱۴	تالیفات و آثار
۲۱۴	روزنامه چهلستون
۲۱۸	تاریخ جراید و مجلات ایران
۲۱۹	شعر و شاعری در عصر صفویه
۲۱۹	ترجمه‌ها
۲۲۰	مقالات

۲۲۰	صدری، سیف الله
۲۲۰	■ روزنامه طلایه امید
۲۲۱	صدری، شمس
۲۲۳	■ روزنامه رهبر کارگران
۲۲۴	صفیری، علی
۲۲۴	■ روزنامه نهیب شرق
۲۲۵	صمصامی، محمد
۲۲۵	■ روزنامه صمصام شریعت
۲۲۶	صیرفیان، محمد
۲۲۶	■ روزنامه شهر اصفهان
۲۲۷	عبداللهی، خورشید حسین
۲۲۷	■ روزنامه یک عدالت
۲۲۸	عراقی، سید نورالدین (الدیب حضور، ایران مدار)
۲۲۸	■ روزنامه مقتدر ایران
۲۳۱	عرفان مراغه‌ای، اسد
۲۳۳	■ مجله عرفان
۲۳۳	■ روزنامه عرفان
۲۳۷	علامه، ضیاء الدین
۲۳۷	■ روزنامه ندای دین
۲۳۷	علم آموز، محمد
۲۳۸	■ روزنامه اسرار حق
۲۳۸	علوی، محسن
۲۳۹	■ روزنامه پرند
۲۴۰	فرشید، حسین
۲۴۱	■ روزنامه دنیای امروزه
۲۴۲	فروز، سید ابوالحسن
۲۴۳	■ روزنامه سحاب
۲۴۴	فشارکی، جعفر
۲۴۴	■ روزنامه طوفان اصفهان
۲۴۵	فلسفی، رضا
۲۴۶	فیضی، مرتضی
۲۴۷	قاسمی، خدا رحم
۲۴۷	■ روزنامه کولاک اصفهان
۲۴۹	قائم، مرتضی

۲۴۹	روزنامه سرباز
۲۵۰	قوامی زاده، حسن
۲۵۰	■ روزنامه پازهر
۲۵۲	کامکار، فضل الله
۲۵۴	■ روزنامه کامکار
۲۵۴	■ مجله درخشان
۲۵۶	کربکندی، حسین (عماد زاده)
۲۵۶	■ مجله خرد
۲۵۸	کرمانی، شیخ ابراهیم
۲۵۸	کرمانی، مجدالاسلام
۲۵۹	■ روزنامه کشکول اصفهان
۲۶۰	■ تالیفات
۲۶۱	کرمانی، ویدالاسراف
۲۶۲	کلینی، ابراهیم
۲۶۲	■ روزنامه راننده روز
۲۶۳	کی نژاد زارع، حسن
۲۶۳	گلشن ایرانیپور، میرزا عبدالرشید
۲۶۵	■ روزنامه اختر مسعود
۲۶۷	■ دیگر آثار گلشن ایرانیپور
۲۶۷	گنجی، رحمان
۲۶۸	■ روزنامه گنج کوهرنگ
۲۶۹	گیلانی، مویدالشریعه
۲۷۰	■ روزنامه لوای اسلام
۲۷۰	■ روزنامه کاشف اسرار
۲۷۲	■ روزنامه عصر پهلوی
۲۷۳	ماهرالنقش، رحیم
۲۷۳	■ روزنامه فریاد اصفهان
۲۷۴	مجاهد، علی
۲۷۵	■ روزنامه مجاهد
۲۷۷	مجدزاده صهبا، جواد
۲۷۹	■ روزنامه سرنوشت
۲۸۰	مجلسی، نورالدین
۲۸۱	■ روزنامه فرج بعد از شدت (انجمن بلدیه)
۲۸۳	مجلسی پور، مهدی

۲۸۳	روزنامه میزان
۲۸۳	محبی، عبدالحسین
۲۸۵	روزنامه حیات اصفهان
۲۸۶	مروندی، حسین
۲۸۶	روزنامه نخبه
۲۸۸	مروندی مطلق، محمد
۲۸۸	روزنامه چهره کار
۲۹۰	معصومی، سید محمد
۲۹۰	روزنامه جبهه ملی
۲۹۱	معین زاده، حسن
۲۹۱	روزنامه هشت بهشت
۲۹۲	مکرّم محمد علی
۲۹۴	روزنامه صدای اصفهان
۲۹۷	مجله سپاهان
۲۹۹	مجله بلدیّه اصفهان
۳۰۱	روزنامه مکرّم
۳۰۲	مکینیان، مهدی
۳۰۳	روزنامه مکین
۳۰۳	ممتاز، ابوالقاسم
۳۰۴	موسوی نسب، جلال
۳۰۴	روزنامه پیکار لنجان
۳۰۵	مولایی، مهدی
۳۰۶	روزنامه ندای شهرضا
۳۰۷	مومن زاده، سید حسن
۳۰۸	روزنامه پروانه
۳۱۰	مهدب، نصرالله
۳۱۱	روزنامه زنده رود
۳۱۲	مهرداد، محمدعلی
۳۱۳	روزنامه تفسیر سیاسی روز
۳۱۴	میناسیان، لئون
۳۱۶	نشریه جلفا
۳۱۶	میهن خواه، اسدالله
۳۱۷	روزنامه ستاره اصفهان
۳۱۹	نجمایی، حسن

۳۱۹	روزنامه رعده جنوب
۳۲۰	نظامی، حسن
۳۲۱	روزنامه خبرهای روز اصفهان
۳۲۴	نور شرق، نورالله
۳۲۵	روزنامه نور شرق
۳۲۷	نورصادقی، حسین
۳۲۷	روزنامه نقش جهان
۳۳۲	واثق، اکبر
۳۳۲	روزنامه جوینده
۳۳۲	وحید دستگردی، حسن
۳۳۳	مجله ارمغان
۳۳۴	وحید دستگردی، عباس
۳۳۴	روزنامه در بزم
۳۳۵	وحید نیا، سید الله
۳۳۷	هفتگی وحید
۳۳۹	وزیرزاده، میرزا فتح
۳۴۱	روزنامه اخگر
۳۴۲	وزیرزاده، میرزا عبدالله
۳۴۳	روزنامه ارژنگ
۳۴۶	وکیل زاده، حسین
۳۴۶	روزنامه آتشگاه
۳۴۸	هاتفی قهقرخی، سید قدرت الله
۳۵۰	روزنامه هاتف اصفهان
۳۵۲	همت یار، حسن
۳۵۲	روزنامه استقلال / آزادی

مقدمه

در "عصر ارتباطات" برای تحلیل و سنجش حلقه اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی می توان به ابزارها و وسایل ارتباط جمعی به ویژه ماهنامه یا کم توجه بود. بدون شک این ابزارها نقش بسزایی در شکل گیری رفتارها و پدیده های اجتماعی دارند. رسانه ها بویژه مطبوعات نیز در میان وسایل ارتباط جمعی از موقعیت ویژه ای برخوردارند. مطبوعات اصلی ترین عامل شکل گیری افکار عمومی محسوب می شوند. وجود مطبوعات و وسایل ارتباط جمعی که امروزه اشکال سنتی آن به شدت دچار تغییر و تحول یافته شده، از جمله ضرورت های اجتناب ناپذیر جوامع انسانی است و این مهم به گونه ای با زندگی روزمره شهروندان پیوند خورده که فقدان آنها به مثابه نقیصه بزرگ در روند همزیستی اجتماعی انسان ها تلقی می شود. در واقع مطبوعات به عنوان رکن چهارم دموکراسی به یکی از اهم های قدرت در عصر حاضر تبدیل شده اند و با پیشینه ای در حدود چهار قرن در زمان معاصر همچنان جزو وسایل ارتباط جمعی به شمار می آیند اما در طی سالیان حاضر به دلیل پیشرفت ارتباط و پدید آمدن وسایل ارتباطی همچون رادیو، تلویزیون، اینترنت و... نشریات مکتوب و روزنامه نگاری، بارها به چالش فرا خوانده شده اند این رسانه ها هر یک

به واسطه برخورداری از توانمندی‌های قابل توجه در برقراری ارتباط سهمی از بازار اطلاع رسانی را از آن خود ساخته‌اند و مطبوعات هم توانسته‌اند با ایجاد تغییرات لازم مسیر را به طریقی برای ادامه حیات خود هموار سازند. پرداختن به موضوع مطبوعات در همه کشورهای جهان اهمیت دارد اگر چه در ابتدا چنین استنباط می‌شد که با ورود یک رسانه جدید به عرصه زندگی اجتماعی رسانه‌های قبلی بی‌ثمر می‌شوند و کارکردهای اصلی خود را از دست می‌دهند ولی گذشت زمان چنین طرز تفکری را اثبات نکرد. با ورود تلویزیون هیچگاه رادیو رسالت خود را از دست نداد و همچنان به کار خود ادامه می‌دهد مطبوعات نیز از این قاعده مستثنی نیستند از بدو پیدایش وسایل ارتباطی تاکنون مطبوعات به عنوان یک رسانه جمعی مورد توجه مردم بوده است امروزه با وجود سایت‌های گوناگون علمی - خبری - پژوهشی ... با وجود کهنکشانان از اطلاعات در این سایت‌ها که هر لحظه توده‌های متراکم اطلاعات به آن اضافه می‌شوند مطبوعات نیز در همه کشورهای بدون توجه به درجه توسعه یافتگی به فعالیت و به رشد خود ادامه می‌دهند. در این بین توجه به پیشینه تاریخی مطبوعات محلی و گاهی از تعارض مشترک مدیران مسئول نشریات مکتوب محلی استان اصفهان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در این راستا حق این است که اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان اصفهان به عنوان متولی و آیین‌دار فرهنگ، جانب پیشینه مطبوعات محلی خود را رها نکند و برای احیای یک قرن تلاش برای اطلاع رسانی و انتقال اخبار و روشن کردن افکار عمومی، دست اندام تاریخی متفاوت و وزین از آنها را ثبت و ضبط نماید. کتاب حاضر تلاشی است در جهت این مسئولیت مهم و دست میرزادی است به مردانی که یک صد سال است در این استان به کار مهم روزنامه نگاری اشتغال داشته‌اند.

از سوی دیگر هدف از تهیه و انتشار این کتاب، عرضه یک اثر مرجع برای کلیه دانشجویان و پژوهشگران عرصه مطبوعات و رسانه است. روشن است برای کسانی که در هر حوزه‌ای پژوهش می‌کنند، دانستن سابقه و تاریخچه کار از اهم واجبات است. ضروری است یک محقق، پژوهشگر و علاقمند به ارتباطات و رسانه بداند بنایی که امروز بر آن

ایستاده است، خشت خشت آن به دست چه کسانی و با مجاهده و ایثار چه بزرگانی نهاده شده است.

کتاب‌های متعددی درباره تاریخ مطبوعات اصفهان تاکنون به رشته تحریر در آمده و همه قابل تقدیر و ستایشند، اما کتاب حاضر که به همت متخصصان و اساتید تاریخ محلی و پژوهشگر مطبوعات و به سفارش اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان اصفهان تهیه شده است، دارای ویژگی‌هایی است که آن را از هم‌قطاران خود ممتاز می‌نماید: تاکید و نظر کتاب حاضر، بر فعالان مطبوعات در دوره‌ای مشخص از تاریخ است و بیشتر تلاش دارد از زوایه دید آدم‌ها، به آثارشان برسد و نیم‌رخ‌های آنان را به تصویر کشد. بدین قرار محور اصلی کار این کتاب، «بانک اطلاعاتی» مطمئن از روزنامه نگاران و فعالان عرصه مطبوعات استان اصفهان می‌باشد. بی‌تردید برای شناخت آنها علاوه بر راه‌های معمول، باید نگاهی به آثارشان انداخت. از دل محتوای روزنامه آنان، نقبی به جهان‌بینی و نگرش‌های آنها زد. نویسندگان کتاب علاوه بر روزنامه‌ها، از میان اسناد منتشر شده در باب مطبوعات نیز این تلاش خود را دو چندان کرده‌اند.

در این راه زندگی‌نامه‌هایی، گاه مفصل و گاه مختصر، از ۱۴۴ نفر از صاحبان امتیاز و دارندگان روزنامه در استان اصفهان گرد هم آمده است. مسلم کاری بدین حد و گستره، دارای کم و کاستی‌هایی است. اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان اصفهان از مردم فرهنگ دوست و مطلعین درخواست دارد اشکالات کتاب را منعکس نمایند تا در چاپ‌های بعدی کتاب فاخرتر و کم‌نقص‌تر گردد.

حوزه زمانی این جلد از «دانشنامه روزنامه‌نگاران استان اصفهان» از آغاز روزنامه نگاری تا انقلاب اسلامی را در بر می‌گیرد. اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان اصفهان، تهیه و چاپ جلد دوم کتاب را، که زمانی در گستره انقلاب اسلامی تا امروز را در زیر نگاه قلم خود دارد، در دستور کار قرار داده است. بدین ترتیب، با عنایت و لطف خداوند، تاریخچه کاملی از روزنامه‌نگاری و فعالان مطبوعات استان اصفهان تهیه و عرضه خواهد شد.

بر خود لازم می دانم از پژوهشگران و مولفین کتاب جناب آقای دکتر عبدالمهدی رجایی و سرکار خانم دکتر معصومه گودرزی که با تتبع و دقت این اثر گران سنگ را نگاشته اند سپاسگزاری نمایم. همچنین از پیگیری و حسن نظارت همکاران ارجمندم آقای امیر ارزانی معاونت فرهنگی هنری و سرکار خانم مرضیه باقرصاد رییس اداره مطبوعات و تبلیغات اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان اصفهان، در راستای تالیف این کتاب وزین تقدیر و تشکر نمایم.

حبیب رضا ارزانی

مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان اصفهان

مهر ۱۳۹۵

مقدمه مؤلف

امروزه روز هر چه زمان می‌گذرد، دانشجویان پژوهشگران تاریخ بیش از گذشته به اهمیت مطبوعات در تحقیقات تاریخی آشنا می‌شوند. اما فایده در حوزه محلی و مطالعات شهری آشکارتر است. یک دلیل آن که اسناد و منابع زیادی خصوصاً در تاریخ معاصر شهرها باقی نمی‌ماند. بنابر این پژوهشگر ناچار است دست به دامان شریان محلی زده و داده‌های خود را از دل آنها بیرون بکشد. به نظر می‌آید نشریات محلی نیز در حفظ و انتقال این داده‌ها، امانتداران خوبی باشند. چرا که بسیاری از اطلاعات محلی که در روزنامه‌های ملی خبری از آنها نیست، یا به اختصار از آن گذشته‌اند، در مطبوعات محلی قابل پیگیری و بررسی هستند. از سوی دیگر با مراجعه به مطبوعات است که می‌توان به یک «روایت» دست یافت. بدین معنی که وقتی «سند» یا اسنادی راجع به موضوعی در دست داشته باشیم، چون این اسناد بر روی موضوع بسیار ریزی متمرکز شده‌اند، نمی‌توان کل داستان را از دل آنها دریافت. اما روزنامه ناچار است در گزارش‌ها و حتی خبرهای خود خوانندگان را به طور کامل در جریان گذاشته، قضیه را برای آنها روشن نماید. بنابر این وقتی حادثه‌ای را در پنجاه سال پیش دنبال می‌کنیم، اگر هم سندی از آن به دست آید، فقط بخشی از موضوع را پوشش می‌دهد. اما اگر همان

حادثه به زیر نگاه قلم روزنامه نگار رفته باشد، به طور مفصل تر ابعاد مختلف آن با ثبت زمان وقوع، در اختیار است.

اکنون که اهمیت مطبوعات محلی در تحقیقات محلی آشکار شد، پژوهش در خود این مطبوعات و در تاریخچه آنها نیز دارای اهمیت می گردد. یک روزنامه از چه زمانی و تحت چه شرایطی شروع به انتشار کرده است؟ مدیران و گردانندگان آنها چه کسانی بودند؟ خط مشی و رویکرد نشریه چه بوده است؟ آیا نشریه وابسته به نهاد، حزب و یا تشکیلاتی بود یا به صورت مستقل عمل می کرد؟ وابستگی مالی به دولت و یا نهادهای دولتی تا چه حد بوده است؟ شاید مهمتر از همه دانستن این حقیقت است که نشریه مزبور در چه زمانهایی منتشر می شده و از کی کی تعطیل یا توقیف بوده است. دلایل طلوع و غروب نشریات چیست. چرا در دوره هایی که هائیل سلاسیه، طبعاتی شهر پر از روزنامه ها و نشریات رنگارنگ می شود و چرا در زمان هایی این روزنامه ها بسیار کم و نیز کم فروغ می گردند. این اطلاعات و داده های مشابه در تحقیقات مربوط به نشریات و تاریخ مطبوعات هر شهر قابل بررسی و دریافت هستند.

این جانب پس از غور فراوان در مطبوعات شهر اصفهان و استخراج ده ها عنوان مقاله و یازده عنوان کتاب (در حوزه های تاریخی اجتماعی و تاریخ اقتصادی) که غالب منابع اصلی آنها مطبوعات این شهر هستند، نکاتی را درباره مطبوعات اصفهان عرضه می دارد. با توجه به گرفت و گیرهای عمومی و کشوری در حوزه مطبوعات، و مضایب و آفات مشترکی که مطبوعات سراسر کشور به طور هم زمان با آن ها هست به گویان بودند، این یافته ها می تواند در همه کشور نیز کاربرد داشته باشد. این داده ها عملی با ارزش مطبوعات و به قلم خود روزنامه نگاران بوده و بنابر این می تواند مورد وثوق قرار گیرد.

۱. چنان که می دانیم دولت ها و سازمان های دولتی معمولاً با بازی «آگهی» نشریات محلی را تحت کنترل خود در می آورند بدین ترتیب که چون رنگ حیاتی مطبوعات در دوره هایی وابسته به درآمد از طریق آگهی های دولتی بود، سازمان های دولتی مانند شهرداری و اداره ثبت، با شل و سفت کردن این «بند ناف» مطبوعات را به دست خود می گرفتند. یک مثال: در سال ۱۳۳۱ سه روزنامه اصلی شهر اصفهان یعنی روزنامه های اصفهان، عرفان و باختر در نامه ای به نخست وزیر شکایت کردند که چرا آگهی های ثبتی کاشان و نائین برای چاپ به روزنامه های تهران ارسال می شود. «این اقدام منجر به تعطیل حتمی جراید ما خواهد شد. زیرا آگهی ثبتی در ولایات تنها درآمد روزنامه هاست» (روستایی و سلامی، ۱۳۷۶، ج ۲، ص ۱۱۰).